

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา เรื่องผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ของหน่วยงานที่กำกับดูแลต่อมาตรฐานการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย วัตถุประสงค์งานวิจัยเพื่อศึกษากฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ที่กำกับดูแลของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการสรุปผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม (อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามสามารถดูได้จากภาคผนวก ข) และสรุปผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เมื่อนำผลการวิจัยจากทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อศึกษาถึงกฎเกณฑ์ที่มีระดับความสำคัญจากหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลและต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการดำเนินกิจการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.1.1.1 ลักษณะส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากรพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่

ลักษณะส่วนบุคคลของตัวอย่างพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 179 คน มีอายุเฉลี่ย 35 ปี สถานภาพโสด พนักงานส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมากกว่าอิสลาม จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 นับถือศาสนาอิสลามจำนวน 115 คน ร้อยละ 38.90 พนักงานส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสายงานธุรกิจรายย่อยจำนวน 120 คน รองลงมาสายงานสนับสนุนธุรกิจจำนวน 53 คน อยู่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่/เจ้าหน้าที่อาวุโส จำนวน 202 คน พนักงานส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 26,563 บาทต่อเดือน ช่วงอายุงานมากที่สุดอยู่ระหว่าง 4 ถึง 6 ปี จำนวน 158 คน

5.1.1.2 ลักษณะส่วนบุคคลของตัวอย่างลูกค้าผู้ใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ลักษณะส่วนบุคคลของตัวอย่างลูกค้าที่ใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย นับถือศาสนาพุทธจำนวน 217 คน รองลงมานับถือศาสนาอิสลามจำนวน 163 คน มีอายุเฉลี่ย 34 ปี ลูกค้าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 21,288 บาท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 109 คน รองลงมา ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 102 คน และระยะเวลาการใช้บริการธนาคารสูงสุด 4 ถึง 6 ปี จำนวน 174 คน รองลงมา 1 ถึง 3 ปี จำนวน 151 คน โดยเฉลี่ยระยะเวลาที่ลูกค้าใช้บริการกับธนาคารอิสลามเท่ากับ 4 ปี

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ จากหน่วยงานภายใน และภายนอก

5.1.2.1 กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายใน

ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายใน ความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ พบว่า ภาพรวมระดับความสำคัญกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายใน อยู่ในระดับความสำคัญมาก ค่าเฉลี่ยที่เท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณารายด้านของกฎเกณฑ์หน่วยงานภายในที่มีระดับความสำคัญสูงสุด คือ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับระเบียบของธนาคาร และกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา มีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 4.02 ซึ่งอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน จากกฎเกณฑ์ทั้งสองด้านนี้ถือเป็นกฎเกณฑ์ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบของธนาคารจะระบุถึง คู่มือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานให้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม สำหรับกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา จะกำหนดหลักเกณฑ์ตามหลักศาสนาในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน รวมถึงความรู้คำแนะนำตามหลักชะรีอะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจธนาคาร เพื่อให้ธนาคารสามารถประกอบกิจการได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น พนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ จึงให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของกฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายใน พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญสูงสุด คือ ด้านหลักเกณฑ์ข้อบังคับ คู่มือระเบียบการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงานที่ต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามและเคร่งครัด ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และรองลงมาคือ ข้อกำหนดการบริจากระยะกวด ร้อยละ 2.5 ต่อปีของธนาคาร หลักการบริจาคว่างถูกต้องชัดเจนโปร่งใสและเป็นธรรม มีระดับความสำคัญอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 สำหรับกฎเกณฑ์คณะกรรมการด้านศาสนา พบว่า ด้านหลักเกณฑ์การให้คำปรึกษา แนะนำ รับรอง ชี้แจงการปฏิบัติงาน เพื่อให้ธุรกรรมธนาคารสอดคล้องกับหลักชะรีอะฮ์อย่างถูกต้อง

มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ ให้ระดับความสำคัญกับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งธนาคารต้องยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เป็นข้อปฏิบัติตามหลักสากลของสถาบันการเงินแบบอิสลามมากกว่าความสำคัญในด้านอื่น

5.1.2.2 กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายนอก

สำหรับระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายนอก ในภาพรวมระดับความสำคัญกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายนอก อยู่ที่ระดับความสำคัญมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และหน่วยงานจากภายนอกที่มีระดับความสำคัญสูงสุด คือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย อยู่ในระดับความสำคัญมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมาคือกฎเกณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งอยู่ในระดับความสำคัญมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของกฎเกณฑ์ของหน่วยงานภายนอก พบว่ากฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ด้านที่มีความสำคัญสูงสุด คือ การกำหนดตลาดเงิน (Interbank) แบบอิสลาม เพื่อให้ธนาคารมีสภาพคล่องและมีแหล่งตลาดทุนที่ถูกต้องตามหลักอิสลามหลุดพ้นจากระบบดอกเบี้ย โดยมีความสำคัญอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และกฎเกณฑ์ด้านที่มีระดับความสำคัญรองลงมาคือ การจัดตั้งหน่วยงาน “คณะกรรมการควบคุมทางด้านกฎหมายอิสลาม” เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของธนาคารที่ดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม มีความสำคัญอยู่ระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 สำหรับกฎเกณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจซึ่งมีระดับความสำคัญรองลงมา พบว่าด้านที่มีความสำคัญสูงสุด คือ การกำหนดให้ธนาคารมุ่งเน้นการให้บริการแก่กลุ่มลูกค้ามุสลิม ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ปลอดดอกเบี้ย ตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งของธนาคาร มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 จากความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นสำคัญเนื่องจาก กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย มีหน้าที่หลักในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของสถาบันการเงินของประเทศ ดูแลระบบการเงินให้มีความมั่นคงและก้าวหน้า รวมถึงควบคุมดูแลด้านการเงินของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยด้วย

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

สรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลต่อมาตรฐานการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สามารถแบ่งผลกระทบออกเป็น 2 ด้านคือ

ด้านที่ 1 ผลกระทบด้านความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม

ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และด้านที่มีผลกระทบสูงสุดคือ ด้านหลักการระบบการเงินอิสลาม อันดับรองลงมาคือ ด้านโครงสร้างการดำเนินงาน ผลกระทบอยู่ในระดับมากเช่นกัน

หากพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักการระบบการเงินอิสลามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักเกณฑ์การออกผลิตภัณฑ์เงินฝากสินเชื่อกิจการและการบริการของธนาคารที่ต้องปฏิบัติตามหลักชะรีอะฮ์ มีระดับผลกระทบมาก รองลงมาคือ การประกอบธุรกิจของธนาคารที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ยหรือขัดกับหลักศาสนาอิสลาม มีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 สำหรับรายละเอียดด้านที่มีผลกระทบรองลงมา คือ ด้านผลประกอบการ พบว่าด้านที่มีผลกระทบสูงสุดคือการขาดการควบคุมอนุมัติสินเชื่อที่ได้มาตรฐาน ส่งผลต่อผลประกอบการของธนาคารที่ลดลง มีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 สำหรับด้านโครงสร้างการดำเนินงาน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โครงสร้างการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา ควรได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานภายนอก ผลกระทบอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 พบว่าด้านที่มีผลกระทบสูงสุดคือ ผลกระทบด้านต้นทุนการดำเนินงาน ผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาคือ ด้านทักษะบุคลากร ผลกระทบระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

หากพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ด้านต้นทุนการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ทำให้ส่งผลต่อผลประกอบการที่แท้จริงของธนาคาร ผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับเท่ากับ 3.90 รองลงมาคือ การขาดการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ ทำให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยเสียเปรียบด้านการแข่งขันกับตลาดปัจจุบัน มีระดับผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 สำหรับรายละเอียดด้านกระบวนการดำเนินงาน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการขออนุมัติต่างๆ จากกระทรวงการคลังเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน เช่น ขั้นตอนการขออนุมัติขยายสาขา มีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 สำหรับด้านทักษะบุคลากรพบว่าด้านที่มีผลกระทบสูงสุดคือ การเพิ่มศักยภาพการทำงานของพนักงานควรมีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานและเพิ่มศักยภาพขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54

สรุปภาพรวมผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานที่ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มีผลกระทบต่อด้านความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม มากกว่าผลกระทบด้านกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร โดยมีระดับ

ค่าเฉลี่ยต่างกันเท่ากับ 3.80 และ 3.43 ตามลำดับ และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการออกผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารที่ต้องมีความถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม (หลักชะรีอะฮ์) เป็นด้านที่มีผลกระทบสูงที่สุด

5.1.4 สรุปผลการวิเคราะห์ ตัวอย่างลูกค้าผู้ใช้บริการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ต่อผลกระทบการดำเนินกิจการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

การศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าผู้ใช้บริการธนาคารที่มีต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลการดำเนินกิจการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลการดำเนินกิจการในด้านหลักการระบบการเงินอิสลาม ภาพรวมมีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีผลกระทบสูงที่สุดคือ หลักการดำเนินธุรกรรมของธนาคารอิสลามที่ต้องปลอดพ้นจากระบบดอกเบี้ยหรือสิ่งต้องห้ามของศาสนาอย่างชัดเจน มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 รองลงมาคือ ความถูกต้องของหลักการที่นำมาใช้ในการออกผลิตภัณฑ์เงินฝากและสินเชื่อ ผลกระทบอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 สำหรับด้านโครงสร้างการดำเนินงาน ในภาพรวมมีผลกระทบอยู่ระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดตั้งสาขาของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ควรอยู่ในที่ที่เหมาะสม และอยู่ในแหล่งของมุสลิมอย่างแท้จริง มีผลกระทบอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

จากการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยจากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานที่มากำกับดูแล ความคิดเห็นจากลูกค้าผู้ใช้บริการ มีความคิดเห็นว่าการกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อด้านหลักการระบบการเงินอิสลาม และด้านโครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีความสอดคล้องและตรงกับความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธนาคาร ในด้านหลักการดำเนินธุรกรรม และด้านโครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารเช่นกัน

5.1.5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานงานวิจัย ระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกมีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลามของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จากการสรุปผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย พบว่า กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลามของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และจากผลการวิจัยพบว่า กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายนอกมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับที่มากกว่ากฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายใน โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่างกับเท่ากับ 0.69 และ 0.66 ตามลำดับอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จากการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ของหน่วยงานภายนอกที่มีระดับความสัมพันธสูงสุดคือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย มีระดับความสัมพันธอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.66 รองลงมาคือ กฎเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.65 สำหรับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ จากหน่วยงานภายในที่มีระดับความสัมพันธสูงสุดคือ กฎเกณฑ์คณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา มีความสัมพันธอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.63

5.1.6 สรุปผลการวิเคราะห์ความสำคัญของกฎเกณฑ์จากสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นตัวแทนหน่วยงาน สรุปผลความคิดเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์พบว่า กฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายนอกที่มีความสำคัญสูงสุดคือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย และกฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายในที่มีความสำคัญสูงสุด คือ กฎเกณฑ์จากคณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา (ชะรีอะฮ์)จากรายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่า กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ และควบคุมดูแลสถาบันการเงินของรัฐ ด้านการบริหารนโยบายการเงินเพื่อรักษาระบบการเงินของประเทศให้มีความมั่นคงและก้าวหน้า สำหรับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของคณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา (ชะรีอะฮ์)ซึ่งมีหน้าที่กำกับควบคุม ตรวจสอบและชี้แนะการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในธนาคารเพื่อให้มีการทำงานสอดคล้องกับกฎระเบียบตามหลักชะรีอะฮ์อย่างเคร่งครัด

2. กฎเกณฑ์การจัดตั้งคณะกรรมการกลางการควบคุมทางด้านกฎหมายอิสลาม จากความคิดเห็นของตัวแทน พบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางควบคุมกฎหมายอิสลาม เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการตรวจสอบทางด้านกฎหมายอิสลามให้กับสถาบันการเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม ในการควบคุมตรวจสอบหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ให้มีความถูกต้อง ถูกต้องมากและเป็นที่ยอมรับจากสากลมาก อีกทั้งกรรมการของหน่วยงานกลางควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง เนื่องจากมีบทบาทที่เหมาะสมในการกำกับดูแล ถือเป็นหน่วยงานกลางที่มีความรู้ด้านการเงินอย่างแท้จริง ยกเว้นความคิดเห็นจากตัวแทนคณะกรรมการคนที่ 1 ที่มีความเห็นว่า ควรอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความโปร่งใสเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้าน

กฎหมายอิสลามอย่างแท้จริง และควรมีคณะกรรมการให้ครอบคลุมจากทุกๆ ด้านและไม่มี การแทรกแซงทางการเมือง

3. กฎเกณฑ์ด้านกฎหมายภาษีและอากร จากความคิดเห็นของตัวแทน พบว่า กฎเกณฑ์ด้านกฎหมายภาษีและอากร เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกรรมของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย หลักการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยที่มีความแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ดังนั้น ระบบกฎหมายและภาษีควรจะสอดคล้องกับการดำเนินธุรกรรมของธนาคารแบบอิสลาม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

จากการสรุปผลจากความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย กับข้อมูลเชิงปริมาณจากความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ ในบทที่ 4 การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล ซึ่งมีผลสรุปงานวิจัยที่สอดคล้องกับ กฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่มีความสำคัญสูงสุดคือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย และกฎเกณฑ์ข้อบังคับจากหน่วยงานภายใน ที่มีความเห็นว่า กฎเกณฑ์ของคณะกรรมการด้านศาสนาถือว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคาร อีกทั้ง กฎเกณฑ์ที่มีความสำคัญและรองรับต่อการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม คือ กฎเกณฑ์โครงสร้างพื้นฐานกฎหมายและภาษี รวมทั้งกฎเกณฑ์การจัดตั้งคณะกรรมการกลางควบคุมด้านกฎหมายอิสลามที่ควรขึ้นตรงต่อธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกระทรวงการคลัง

5.1.7 สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นตัวแทนจากสัมภาษณ์ของหน่วยงาน ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นการดำเนินกิจการของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

5.1.7.1 การสรุปผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ด้านความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นตัวแทนหน่วยงาน โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านหลักการการดำเนินงาน จากความคิดเห็นพบว่า มีผลกระทบต่อด้านหลักการดำเนินงานของธนาคาร โดยเฉพาะหลักที่นำมาใช้ในการออกผลิตภัณฑ์บริการและธุรกรรมของธนาคาร ควรมีความถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม (หลักชะรีอะฮ์) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและผู้ให้บริการของธนาคาร

2. ด้านโครงสร้างการดำเนินงาน จากความคิดเห็นของตัวแทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนคณะกรรมการ คนที่1) มีความคิดเห็น กฎเกณฑ์ที่มีผลกระทบต่อด้านโครงสร้างธนาคาร มีผลกระทบต่อโครงสร้างการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคาร การกำหนดสัดส่วนกรรมการที่นับถือศาสนาอิสลามจากเดิมกำหนดให้มีอย่างน้อยจำนวน 2 ท่าน

ปรับเป็นให้อย่างน้อยต้องมีกรรมการที่เป็นมุสลิมจำนวน 1 ท่าน การปรับนี้อาจมีส่งผลต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือต่อบุคคลภายนอกลูกค้าที่ใช้บริการธนาคาร

3. ด้านผลประโยชน์จากความคิดเห็นของตัวแทน ตัวแทนผู้บริหารธนาคารและนักวิชาการ มีความคิดเห็นว่า กฎเกณฑ์ที่เข้ามาควบคุมมีผลต่อผลประโยชน์ของธนาคาร เนื่องจากปัจจุบันธนาคารประสบปัญหาการขาดทุนสะสมกฎเกณฑ์การตั้งสำรองของธนาคารที่มีสัดส่วนที่มากขึ้น (จากการกั้นสำรองหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้) และธนาคารยังต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ความเพียงพอเงินกองทุนตามกฎกระทรวงการคลัง ทำให้ส่งผลต่อเงินกองทุนของธนาคารที่ลดน้อยลงและผลประโยชน์ของธนาคาร

จากการสรุปผลจากความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณในบทที่ 4 หัวข้อที่ 4.3.1 การวิเคราะห์ระดับผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล จากความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ พบว่า ผลกระทบต่อด้านความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลามที่มีระดับสูงที่สุดคือ ด้านหลักการระบบการเงินแบบอิสลาม และด้านโครงสร้างการดำเนินงาน และยังมีผลสอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นจากลูกค้าผู้ใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในหัวข้อที่ 4.4 จากความคิดเห็นของลูกค้าผู้ใช้บริการพบว่า ผลกระทบด้านหลักการระบบการเงินอิสลาม หลักเกณฑ์การออกผลิตภัณฑ์และบริการควรมีความถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งมีผลกระทบอยู่ในระดับมากเช่นกัน

5.1.7.2 การสรุปผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ด้านกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นตัวแทนหน่วยงาน โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านทักษะบุคลากร จากความคิดเห็นของตัวแทนในภาพรวมมีความคิดเห็นว่า ทักษะความรู้ความสามารถของพนักงานธนาคารยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะความรู้ด้านศาสนาอิสลาม (Islamic Finance) ที่เกี่ยวกับระบบการเงินการธนาคาร พนักงานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานตามหลักศาสนาอิสลาม พัฒนาเพิ่มทักษะด้านกฎหมายอิสลามให้กับพนักงานมากขึ้น

2. ด้านต้นทุนการดำเนินงาน ในภาพรวมมีความคิดเห็นว่า ต้นทุนการดำเนินงานของธนาคารมีต้นทุนที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป การขาดตลาดเงิน (Interbank) แบบอิสลามเพื่อการบริหารสภาพคล่องให้กับธนาคาร ทำให้ธนาคารขาดตลาดเงินแบบอิสลามที่ถูกต้องในการบริหารสภาพคล่องของธนาคาร ทำให้ธนาคารต้องใช้ตลาดเงินที่มีต้นทุนที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

3. ด้านกระบวนการดำเนินงาน ในภาพรวมจากตัวแทนหน่วยงานมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีผลต่อกระบวนการดำเนินงานของธนาคาร การบริหารจัดการงานภายในธนาคาร ความชัดเจนการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายงาน ซึ่งมีความซับซ้อนและไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสรุปผลจากความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธนาคาร ความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณในบทที่ 4 หัวข้อที่ 4.3.2 การวิเคราะห์ระดับผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล จากความคิดเห็นของพนักงานธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ พบว่า ผลกระทบต่อด้านกระบวนการบริหารงานภายในองค์กรที่มีระดับสูงที่สุดคือ ด้านต้นทุนการดำเนินงาน และด้านทักษะบุคลากร ซึ่งพนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผลกระทบจากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับมีผลต่อต้นทุนการดำเนินงานและการพัฒนาทักษะบุคลากรของธนาคาร เพื่อนำมาพัฒนาให้กับธนาคารต่อไป

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวិจัยเรื่อง ผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ของหน่วยงานที่กำกับดูแลต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

5.2.1 ระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายในและภายนอกที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

1. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายใน กฎเกณฑ์จากหน่วยงานภายในที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสูงสุด คือ กฎเกณฑ์ข้อบังคับระเบียบของธนาคาร มีระดับความสำคัญมาก โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบให้ถูกต้องตามหลักศาสนา (ชะรีอะฮ์) และหลักการบริจาคชะกาดของธนาคารที่โปร่งใสและเป็นธรรม รวมถึงกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากคณะกรรมการด้านศาสนา (ชะรีอะฮ์) ที่มีความสำคัญรองลงมา ด้านการให้คำปรึกษา แนะนำ รับรองการปฏิบัติงานเพื่อให้ธุรกรรมของธนาคารมีความสอดคล้องกับหลักชะรีอะฮ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Kasim and Amer (2013) พบว่า หลักพื้นฐานสำคัญการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลาม คือ การปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม (หลักชะรีอะฮ์) เป็นกฎเกณฑ์ที่ทุกสถาบันต้องยึดถือปฏิบัติตาม การห้ามยุ่งเกี่ยวกับระบบดอกเบี้ย สิ่งต้องห้ามและการพนัน การดำเนินงานของธนาคารต้องอยู่บนหลักความยุติธรรม และคืนสู่สังคมด้วยการบริจาคชะกาดตามหลักศาสนา ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยพบว่า หน่วยงานที่มีกำกับดูแลระบบสถาบันการเงินแบบอิสลามประกอบด้วย การกำกับดูแลจากคณะกรรมการด้านศาสนาที่มีการรับรองตามหลักการ

อิสลามเพื่อรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม ให้ได้มาตรฐานถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์ถือเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญการดำเนินงานของระบบธนาคารแบบอิสลาม

2. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายนอก ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะด้านตลาดเงิน (Interbank) แบบอิสลามเพื่อให้ธนาคารมีสภาพคล่องและมีแหล่งตลาดทุนที่ถูกต้องตามหลักอิสลาม เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีตลาดเงิน (Interbank) ที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ปลอดจากระบบดอกเบี้ยได้อย่างสมบูรณ์ และด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางในการควบคุมด้านกฎหมายอิสลาม เพื่อเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบควบคุมหลักการด้านศาสนาของสถาบันการเงินแบบอิสลาม ให้มีมาตรฐานเดียวกันและมีความถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Usman Hayat (2009, p.10) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมระบบสถาบันการเงินอิสลาม การเพิ่มตลาดเงินที่มีความถูกต้องตามหลักศาสนา รวมถึงการพัฒนาระบบการเงินอิสลามที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการลงทุน เป็นการจัดตั้งตลาดเงินทุนระหว่างธนาคารอิสลามเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านของสภาพคล่องของระบบธนาคารอิสลาม จากการศึกษาวิจัยพบว่า กรอบการกำกับดูแลระบบสถาบันการเงินแบบอิสลาม ต้องมีหน่วยงานกลางที่ควบคุมด้านกฎหมายอิสลามที่มาจากหน่วยงานกลางของประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานให้กับทุกสถาบัน และเป็นที่ยอมรับจากสากล

นอกจากนี้ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายนอกที่ถือว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยอีกหน่วยงานหนึ่ง คือกฎเกณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะการกำหนดให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มุ่งเน้นบริการแก่กลุ่มลูกค้ามุสลิม เพื่อให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและปลอดพ้นจากดอกเบี้ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมมาลย์ ลัดพลี (2552) พบว่า (การศึกษาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของไทยควรมอบหมายให้หน่วยงานกำกับดูแล กำชับให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์จัดตั้ง เน้นการให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายหลักขององค์กรอย่างแท้จริง รวมถึงการมีผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายชัดเจน จากการศึกษาวิจัยระบุถึงบทบาทหน้าที่หลักของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยว่า ธนาคารควรทำหน้าที่ในการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัย ให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองตามอัตภาพ และเพิ่มบทบาทของตนเองในการพัฒนาตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

5.2.2 ผลกระทบจากของกฎเกณฑ์จากหน่วยงานที่กำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

จากผลกระทบที่เกิดด้านความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม โดยเฉพาะด้านหลักการระบบการเงินอิสลามการออกผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารที่ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์ และการประกอบธุรกิจของธนาคารต้องไม่เกี่ยวพันกับระบบดอกเบี้ยหรือขัดกับ

หลักศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับทฤษฎีของ Mahmoud Amin (2000) การดำเนินธุรกรรมตามระบบการเงินแบบอิสลามต้องไม่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ย ยึดหลักการตามหลักศาสนาอิสลาม (ชะรีอะฮ์) ห้ามเกี่ยวข้องกับสิ่งต้องห้ามและการพนัน ผลกระทบที่มีความสำคัญรองลงมาคือ ด้านโครงสร้างการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านโครงสร้างการแต่งตั้ง “คณะกรรมการธนาคารด้านศาสนา” ควรได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานภายนอกสอดคล้องทฤษฎีของ Alsadek H. Gait (2007) กล่าวว่า กรอบการกำกับดูแลควบคุมสถาบันการเงินอิสลามที่ต้องมีความสอดคล้องตามหลักศาสนา ต้องควบคุมโดยคณะกรรมการด้านศาสนา (ปฏิบัติตามหลักชะรีอะฮ์) ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติของสถาบันการเงินแบบอิสลาม ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎิล โรจนานนท์ (2554) พบว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาทางศาสนาของธนาคาร ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จึงถือว่าเป็นหน่วยงานภายในของธนาคาร ทำให้อำนาจคำตัดสินชี้ขาดอาจไม่ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลภายนอกเท่าที่ควร

สำหรับผลกระทบด้านกระบวนการบริหารงานภายใน มีระดับผลกระทบมาก โดยเฉพาะด้านต้นทุนการดำเนินงานการที่ธนาคารมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ส่งผลต่อผลประกอบการที่แท้จริงของธนาคาร ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากกฎเกณฑ์การขาดตลาดเงิน (Interbank) แบบอิสลามในประเทศ ทำให้ธนาคารอิสลามมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าธนาคารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชฎิล โรจนานนท์ (2554) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการต่อธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย คือ โครงสร้างด้านการประกอบธุรกิจของธนาคารที่มีต้นทุนดำเนินธุรกรรมที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนากิจการธนาคารอิสลามในประเทศไทย

ด้านผลกระทบด้านการขาดการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ ทำให้ธนาคารเสียเปรียบด้านการแข่งขันกับตลาด เนื่องจากปัจจุบันธนาคารอิสลามประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง ฐานะทางการเงิน การสำรองเงินทุนเพียงพอ และยังไม่รับการเพิ่มทุนจากกระทรวงการคลัง ส่งผลต่อการดำเนินงานภายในธนาคารที่จะแข่งขันกับตลาดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศร์กุล อุณหเกตุ (2558) พบว่า การดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นสถาบันการเงินของรัฐและมีกฎหมายเฉพาะจัดตั้ง เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล การขาดเงินสนับสนุนจากรัฐก่อให้เกิดผลกระทบกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจผลกระทบด้านกระบวนการบริหารงานภายใน ที่มีความสำคัญรองลงมาคือ ด้านทักษะบุคลากร การเพิ่มศักยภาพการทำงานของพนักงานมีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานและศักยภาพขององค์กรในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมาลัย ลัดพลี (2552) พบว่า ควรให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปรับปรุงและจัดฝึกอบรมบุคคลากรอย่างต่อเนื่องให้พนักงานมีความเชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำและบริการที่มี

ประสิทธิภาพ รวมทั้งเรียนรู้และหาประสบการณ์เพิ่มเติมให้ทัดเทียมบริการธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้นและผลกระทบด้านกระบวนการขั้นตอนการขออนุมัติต่างๆ จากกระทรวงการคลัง เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล อรรถวรเดช (2556) การประกอบธุรกิจสถาบันการเงินอิสลามในประเทศไทย การออกธุรกรรมบริการใหม่เพิ่มเติมจะต้องขออนุมัติจากกฎกระทรวง ทำให้ขาดความคล่องตัวในการสร้างนวัตกรรมทางการเงินใหม่ๆ

5.2.3 อภิปรายผลสมมติฐานงานวิจัย

จากผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย พบว่า กฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลามของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kasim and Amer (2013) พบว่า บทบาทของหน่วยงานที่มีความสำคัญส่งผลต่อมาตรฐานการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามหน่วยงานที่มีกำกับดูแลควรประกอบด้วยหน่วยงานจากภายนอก คือ ธนาคารกลางของประเทศ ที่เป็นหน่วยงานควบคุมระบบการเงินของประเทศมีมาตรฐานการตรวจสอบที่เป็นกลาง และหน่วยงานจากภายในที่มีผลต่อการดำเนินงาน คือ หน่วยงานกำกับดูแลคณะกรรมการด้านศาสนาตรวจสอบการดำเนินธุรกรรมของธนาคารให้มีความถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักสากล

5.2.4 อภิปรายผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงาน

5.1.6.1 สรุปความคิดเห็นระดับความสำคัญของกฎเกณฑ์จากตัวแทนจากหน่วยงานภายในและภายนอก สามารถสรุปความคิดเห็น ได้ดังนี้

กฎเกณฑ์ของหน่วยงานภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินกิจการของธนาคารมากที่สุด คือ กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย และความเหมาะสมของกฎเกณฑ์ที่เข้ามากำกับดูแลธนาคาร จากความคิดเห็นพบว่าปัจจุบันกฎเกณฑ์ต่างๆ ยังขาดความเหมาะสมเพียงพอต่อการดำเนินงานของธนาคาร สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์ระพีพร อาภากร (2556) เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการกำกับดูแลสถาบันการเงินที่ให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม” พบว่า การกำกับดูแลสถาบันการเงินอิสลามในต่างประเทศมีความแตกต่างเรื่อง โครงสร้าง กลุ่มประเทศที่มีประชากรมุสลิมน้อยกว่าจะไม่อิงกับหลักศาสนา ดังนั้นจึงควรมีกรอบกฎหมายและเกณฑ์การกำกับดูแลรองรับการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามที่ชัดเจนและเหมาะสม หน่วยงานในการกำกับดูแลที่เหมาะสมก็ควรเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินทั่วไป

กฎเกณฑ์ที่ต้องมีการปรับปรุงคือ กฎเกณฑ์ด้านกฎหมายภาษีและอากร การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการก่อตั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 กฎเกณฑ์ด้านโครงสร้างคณะกรรมการธนาคาร และกฎเกณฑ์การเพิ่มตลาดเงินแบบอิสลามสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ อรรถพล อรรถวรเดช (2556) ศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษาและข่างกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสถาบันการเงินอิสลามในประเทศไทย” พบว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายสำหรับสถาบันการเงินแบบอิสลามของไทยควรแยกออกจากระบบทั่วไป และควรเป็นกฎหมายกลางที่เอื้อให้มีผู้ร่วมลงทุนอื่นเข้ามาได้มากขึ้น และยังคงสอดคล้องกับการศึกษา เรื่องปัจจัยการขับเคลื่อนหลักที่ทำให้สถาบันการเงินอิสลามสามารถเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนและมั่นคง (Usman Hayat, 2009) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมระบบสถาบันการเงินอิสลาม คือ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเพื่อรองรับให้สอดคล้องกับระบบการเงินอิสลาม และการลงทุนในตราสารเป็นปัจจัยที่จะทำให้สถาบันการเงินอิสลามมีการเติบโตมากขึ้นการจัดตั้งธนาคารอิสลามขึ้นใหม่หรือรูปแบบช่องทางบริการการเงินแบบอิสลาม Islamic Window ต้องมีกฎระเบียบที่สอดคล้องกับระบบการเงินแบบอิสลาม เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศมาเลเซีย มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎระเบียบ และการพัฒนาระบบการเงินอิสลามอีกประการที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการลงทุน การเติบโตของตลาด Zukuk¹ หรือพันธบัตรอิสลาม เพื่อเป็นตลาดเงินทุนระหว่างธนาคารเพื่อตอบสนองความต้องการสภาพคล่องของระบบธนาคารอิสลามให้ดียิ่งขึ้น

อีกความคิดเห็นที่มีความเห็นสอดคล้องกัน คือ ความเหมาะสมการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางการควบคุมทางด้านกฎหมายอิสลาม พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการกลางที่ควบคุมกฎหมายอิสลาม มีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานของธนาคาร เนื่องจากเป็นหน่วยงานกลางที่ควบคุมมาตรฐานกลางการวัดการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยและสถาบันการเงิน ที่ดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลามให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และหน่วยงานกลางในการตรวจสอบทางด้านกฎหมายอิสลามให้มีความชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับจากมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ความคิดเห็นจากตัวแทนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน่วยงานกลางนี้ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Usman Hayat ศึกษาเรื่อง (2009) Corporate Governance Framework in Islamic Financial Institutions พบว่า กรอบการกำกับดูแลสถาบันการเงินอิสลาม คณะกรรมการกลางการควบคุมทางด้านกฎหมายอิสลาม ถือว่าเป็นหน่วยงานสำคัญการกำกับดูแลสถาบันการเงินอิสลามภายในประเทศ เพื่อเป็นแนว

1 ซุกุก (Sukuk) มาจากภาษาอาหรับ **صكوك** แปลว่า ใบรับรองทางการเงิน (Financial Instruments) เป็นตราสารการเงินที่ให้ผลตอบแทน จากการลงทุนโดยไม่อยู่ในรูปของดอกเบี้ย และต้องไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ผลตอบแทนมาจากการร่วมลงทุนและรับความเสี่ยงร่วมกัน ซึ่งประเทศมาเลเซียเป็นประเทศผู้นำทางการตลาดการเงินอิสลาม ในช่วงปี2548 -2555 มีมูลค่าตลาดการเงินอิสลามเติบโตขึ้นเฉลี่ยร้อยละ20 ต่อปี ทำให้ประเทศต่างๆ เริ่มให้ความสนใจตลาดการเงินอิสลามมากขึ้น เช่น ประเทศสิงคโปร์ และฮ่องกง

ทางการดำเนินงานของทุกสถาบันให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลามและเป็นที่ยอมรับจากสากล ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่าควรรออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ธนาคารกลาง (Central Bank) ของแต่ละประเทศ ที่มีหน้าที่สำคัญการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นแนวทางการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้ดังนี้

1. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานภายในของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ ข้อับระเบียบของธนาคาร เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการดำเนินงานตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด พนักงานให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ด้านนี้มากที่สุด ดังนั้น ธนาคารควรเพิ่มข้อกำหนดการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กำหนดข้อปฏิบัติที่ต้องดำเนินงานให้ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์ รวมถึงการกำหนดคบทลงโทษผู้กระทำการละเมิดกฎเกณฑ์ในด้านนี้ให้รัดกุมมากขึ้น เนื่องจากธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ถือเป็นธนาคารที่มีหลักการดำเนินงานที่มีความแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป การยึดถือหลักเกณฑ์ตามหลักศาสนาจึงถือเป็นข้อปฏิบัติภายในของธนาคารที่ต้องให้ความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้ กฎเกณฑ์การดำเนินงานต่างๆ ของธนาคารหลักการออกผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการด้านศาสนาของธนาคาร (ชะรีอะฮ์) ซึ่งตามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ตัดสินวินิจฉัยเพื่อให้ธุรกรรมของธนาคารมีความสอดคล้องกับหลักการดำเนินงานของธนาคาร แต่ที่ผ่านมามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าวกลับไม่มีบทบาทอำนาจในการตัดสินวินิจฉัยเท่าที่ควร เนื่องจากโครงสร้างการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านศาสนาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการธนาคารซึ่งเป็นหน่วยงานภายใน อาจทำให้ไม่ได้รับอำนาจเด็ดขาดการดำเนินงาน รวมถึงอาจไม่ได้รับความน่าเชื่อถือจากบุคคลภายนอก และส่งผลต่อความน่าเชื่อถือผลิตภัณฑ์และบริการรวมถึงธุรกรรมต่างๆ ของธนาคารด้วย ดังนั้น ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยควรเพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ในการตัดสิน วินิจฉัยให้กับคณะกรรมการด้านศาสนาของธนาคารมากยิ่งขึ้น

2. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานภายนอกของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน พบว่า กฎเกณฑ์จากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ดังนั้น หากประเทศไทยจะ

พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานให้กับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยหรือสถาบันการแบบอิสลามทั่วไป ควรให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลมากยิ่งขึ้น เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเอกเทศน์และมีความชำนาญการกำกับดูแลสถาบันการของประเทศ ย่อมมีความรู้ความชำนาญด้านระบบการเงิน รวมถึงบทลงโทษกับสถาบันการเงินที่ฝ่าฝืนหรือละเมิดคำสั่งยังมีความชัดเจนและสามารถสั่งการได้อย่างทันท่วงที สามารถแก้ปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์ และจากการศึกษาวรรณกรรมในบทที่ 2 ยังพบว่า ประเทศที่มีระบบสถาบันการเงินแบบอิสลาม ธนาคารกลางของประเทศจะเป็นหน่วยงานกลางกำกับดูแลโดยตรงมีอำนาจสั่งการอย่างชัดเจน รวมถึงการตั้งคณะกรรมการกลางควบคุมด้านกฎหมายอิสลาม เพื่อตรวจสอบการหลักดำเนินงานของทุกสถาบันให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามเพื่อให้ผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารได้รับความน่าเชื่อถือเป็นมาตรฐานเดียวกันและยอมรับจากสากล

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ที่มีผลต่อด้านความสามารถดำเนินการธุรกรรม และกระบวนการบริหารงานภายใน โดยเฉพาะด้านหลักการระบบการเงิน การออกผลิตภัณฑ์เงินฝากและสินเชื่อ และการบริการของธนาคารที่ถูกต้องปฏิบัติตามหลักชะรีอะฮ์ การประกอบธุรกิจของธนาคารที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ยหรือขัดกับหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับจากหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลต้องตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อธนาคารในด้านหลักการศาสนาของธนาคารเป็นสำคัญ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งต่อความน่าเชื่อถือผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคาร ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างพื้นฐานภายในของประเทศไทยที่ยังไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักระบบการเงินอิสลามทำให้ธนาคารต้องคิดแปลงหรือแก้ไขหลักการ เพื่อให้ธุรกรรมของธนาคารสามารถแข่งขันและดำเนินกิจการได้ อาจมีผลกระทบต่อความถูกต้องกับหลักการอิสลามในการออกผลิตภัณฑ์หรือบริการรวมถึงการเพิ่มตลาดเงิน (Interbank) แบบอิสลามภายในประเทศ เพื่อเป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายให้กับธนาคาร ส่งเสริมสภาพคล่องให้กับธนาคารสามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นได้

ข้อเสนอแนะที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการวางรากฐานให้กับสถาบันการเงินอิสลามในประเทศไทย คือ การมีหน่วยงานกลางที่ควบคุมทางด้านกฎหมายอิสลามของประเทศ คอยควบคุมด้านกฎหมายอิสลามของทุกสถาบันให้มีมาตรฐานเดียวกันและเป็นที่ยอมรับจากสากล และคณะกรรมการควรประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเงินอิสลาม โดยเฉพาะจากหลากหลายด้านเพื่อให้เกิดเป็นหน่วยงานที่มีความสมบูรณ์และตามหลักสากลคณะกรรมการชุดดังกล่าว จะอยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารกลางมีบทบาทในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของธนาคารอิสลามให้เป็นที่ไปตามหลักกฎหมายอิสลามอย่างแท้จริง เพื่อให้ธุรกรรมที่เกิดขึ้นได้รับการยอมรับ

จากสากลและสามารถแข่งขันกับตลาดการเงินอิสลามที่จะเกิดขึ้นในภูมิภาคแห่งนี้ เพื่อรองรับการเติบโตของระบบเศรษฐกิจในอาเซียนภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. การพัฒนาด้านทักษะบุคลากรของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ควรเพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะความรู้ด้านกฎหมายอิสลามที่ถือเป็นหัวใจหลักของการดำเนินงานของธนาคาร ควรอบรมเพิ่มให้กับพนักงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องมีการวัดผลประเมินทุกครั้ง เนื่องจากธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยมีรูปแบบและหลักการดำเนินงานที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป บุคลากรของธนาคารส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธที่มีประสบการณ์การทำงานมาจากธนาคารพาณิชย์อื่น การปรับรูปแบบทัศนคติการทำงานให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม ต้องมีการพัฒนาและฝึกฝนและใช้เวลามาก อีกทั้งปัจจุบันในประเทศไทยยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านระบบการเงินอิสลาม เนื่องจากประเทศไทยยังขาดสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านนี้ ธนาคารควรมีนโยบายส่งเสริมบุคลากรให้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมความรู้ความชำนาญด้านการเงินแบบอิสลามมากขึ้น

ข้อเสนอแนะโดยภาพรวม หากระบบการเงินแบบอิสลามของไทยจะสามารถพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานให้ดีขึ้นควรต้องมีพัฒนาการจากทุกๆ ด้านเนื่องจากธนาคารอิสลามมีรูปแบบการดำเนินงานที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีลักษณะพิเศษกว่ารูปแบบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป บางครั้งอาจถูกมองเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกรรมตามระบบการเงินการธนาคาร กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลจึงควรมีความเข้าใจความเป็นลักษณะเฉพาะของการดำเนินธุรกรรมที่มีความแตกต่างจากสถาบันการเงินอื่น หากหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลไม่มีความเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่วางไว้ไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกฎเกณฑ์เหล่านั้นอาจกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำให้ธนาคารอิสลามประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการ โดยเฉพาะในประเทศไทยที่ไม่ใช่ประเทศมุสลิม ซึ่งมีโครงสร้างกฎหมายพื้นฐานของประเทศไม่สอดคล้องกับหลักการการดำเนินธุรกรรมตามหลักอิสลาม และหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลยังขาดความเข้าใจและไม่มีการปรับโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินอิสลามให้มีความเหมาะสมสอดคล้องให้ถูกต้อง อาจทำให้ธนาคารอิสลามไม่สามารถดำเนินการตามรูปแบบอิสลามได้อย่างมีถูกต้องตามหลักสากลและพัฒนาต่อไปได้ดังนั้นหากประเทศไทยที่มีธนาคารอิสลามที่ดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบเพียงแห่งเดียวและเป็นสถาบันการเงินของรัฐ หากจะให้ธนาคารสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคงและก้าวหน้า หน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลควรมีความพร้อมในการศึกษาระบบการเงินอิสลาม ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อทำให้ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากสากล เพื่อเสริมสร้างศักยภาพระบบ

การเงินของไทยให้สมบูรณ์ และสามารถแข่งกับสถาบันการเงินอิสลามจากประเทศอื่นที่กำลังก้าวเข้ามาสู่ตลาดในประชาคมอาเซียนแห่งนี้ได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทและหน้าที่ และกฎเกณฑ์ที่สำคัญของหน่วยงานที่เข้าควบคุมกำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
2. ควรศึกษาเกณฑ์ด้าน โครงสร้างกฎหมายพื้นฐาน และด้านภาษีอากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานของระบบสถาบันการเงินแบบอิสลามในประเทศไทย
3. ศึกษารูปแบบองค์ประกอบการจัดตั้งคณะกรรมการกลางควบคุมกฎหมายอิสลาม และหน่วยงานที่ควบคุมกำกับดูแลธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
4. ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของบุคลากรธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่น ภายหลังจากเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน